

Ese de doa ori intr'o luna, adeca in 1 si 15 dupa c. v. in formatu de o cola si 1 1/2.
Atâtu manuscrip-tele câtu si banii de prenumeratiune sê se adreseze la redaptiune, localulu acestei-a: Strat'a postei vechie nr. 1. etagiulu 1. nr. 96.

AUROR'A ROMANA.

Foia beletristica.

Pretiuulu de prenumeratiune pentru provinciele austriace: la anu: 5 fl. la 1/2 de anu 2 fl. 50 cr.; pentru Romania si strainetate la anu 6 fl. 20 cr., la 1/2 de anu 3 fl. 10 cr. v. a. — Prenumeratiune la trei lune nu se primesce.

Annu I. 1863.

Nr. 5.

Pest'a 1/13. Martiu.

O privire de pe castelulu Resinoului.*)

e a Bursei mandre siesuri cu dumbravi desfetatore,
Ce sublimu totu omu'ncanta, care-odata le-a calcatu,
Cine ambla si nu vede, spre a lumii admirare,
Unu castelu d'in tempuri veche de maestre mani lucratu?

Cercetandu a sale anghiuri pe acelu picioru de munte,
Si-ale sale'ntariture de-a manuntulu observandu,
Cine nu admira genii din restempele carunte?
Ore cine nu se'ntreba, ce mani le-au urditu si cancu?

Ratecindu si eu pe-aicia la voi diduri prea antice,
M'am rapitu de-alu vostru farmecu, de voi asta-di me uimescu!
Adi mi-plecu eu trist'a-mi frunte pe-ale vostre edifice,
De pe-a vostre'nalte turnuri tier'a mea voi u sê-mi privescu.

Insedar aruncu o clipa ca sê vedu iubit'a-mi tiera,
Câ-ci Carpatii cu-a loru piscuri nu me lasa s'o dierescu;
Nu vedu scump'a-mi Bucovina, — deci la voi me'ntorcu eu eara,
La voi vecheloru ruine, cu voi vreu sê sfatuescu!

Ve intrebu faimose menii, de ce bratiu sunteti urdite?
Si ce cauza fu prin care voi aci v'ati redicatu?
Ce erou aflâ scapare in anghel-ve 'ntarite,
Câte spîrete aflara adapostu in voi curatu?

Nu-mi raspundeti vocei mele — nu-mi goniti negrieta cetia —
Orizonu-mi e'ntunerecu, si me face de nu sciû. —
Nu-e nemicu mi e destula prea sublima mea dulcetia,
Ce o semtu in sinulu vostru, câ-ci ve potu sê ve descriu!

Asta-di eu d'in vervulu vostru vedu o lume prea pomposa,
A Edemului campie o observu d'in acestu locu;

*) Resinoulu e unu satu in tier'a Bursei, si de-asupr'a cestui-a pe unu picioru de munte se afla unu castelu remasu inca de pe tempulu cavaleriloru Germani.

Tier'a Bursei in florita, cu-ale ei campii frumose,
Dealuri, pesceri, văli vecine, me aprindu cu-unu sacru focu.

Ve salutu maestre dîduri, munti si stanci invecinate,
Ce cu-alu vostru misticu eco cantulu meu mi-lu repetati!
Ah! si de-ati avé voi limba, voi mi-ati spune mie tote,
Voi mi-ati spune muri giganteci totu, de ce-ati fostu intrebatu.

Salutare tie asta-di Resinoule marite!
Tu pastredi pe-a tale bratie fii sublimi si generosi;
Intr' alu căroru cercu ca ospe avui dile fericite,
Dile ce se potu gustare intre bravi si virtuosi.

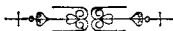
Salutare, salutare! tie draga fetisiora,
Mus'a visurilor mele, gingasiule angerelu;
Tu cu nobil'a-ti portare, porumbitia rumeiora,
M'ai facutu sê te-adoru asta-di, ca pe-unu fragedu fluturelu.

Ti-dorescu d'in sufletu sinceru, sê incanti cu bland'a-ti fire
A naturei armonie, triumfandu in mandrulu Maiu;
Si cu-unu crinu placutu si tēneru coronata'n norocire,
Sê resplanti virtute numai prin alu Bursei dulce raiu!

Adiio ruine-antice, tu romantica dumbrava,
Munti si văli desmerdatore, ce aduncu m'ati fermecatu!
Adiio persone scumpe! si tu pasere suava,
Se traiti in fericire, traiu si lungu si desfetatu!

Cine scie! cine scie! mai veni-voiu eu vr'odata
Sê mai siedu pe-a vostre vetre, sê ve potu mai salutá;
Sê mai potu in giurulu vostru, cu-a mea lira sefasieata,
Intoná unu versu de bine, si placeri a mai gustá.

Vasiliu Bumbacu.

O intriga la sate.

(Novela d'in viet'a poporului.)

(Urmare.)

Acestu-a erá Bükfi Pista, cancelistu la „ispanulu“ domnescu, — unu june ca de 22. de ani, negriciosu, cu trasure frumose regulate, cu mustetie negre resucite, pērulu asēmenea negru peptenatu „dupa moda.“ Imbrecamin-tea-i erá: „dolman“ vēnetu cu bumbi

merunti de argintu, „nadragi“ de pandia alba fina, pe capu portá pelaria rotunda de paie, de pe care atârna o chitea (prima) verde.

Sub suori de-a stang'a tieneá nescce cârti (scrisori), eara in man'a dreapta unu bastonasiu subtire.

Astfelu venise elu aici, tramisu

prin „ispan,” cu ce-va comisiuni la judele d'in satu.

Inse ca sê pota gasí pe judele, a avutu a întrebá de cine-va, unde siede acestu-a ? pentru câ numai de o septemana erá pe aici, pr'in urmare nu erá inca cunoscutu cu locurile si cu omenii.

Pentru acea s'a intemplat, câ intrandu in satu, de locu la cas'a cea d'antâia a voitu sê întrebe unde locuesce judele. Inse chiar candu a voitu sê între, observá pe Aniti'a in gradina, care curatîndu p'între stráturi horeá o horicea de amoru simpla, inocinta.

Versulu dulce a Anitiei si frumseti'a ei incantatoria rapira pe „Pista“ cu totulu, — si pe candu se desceptá d'in suprinderea sa placuta, nu mai vediù fetiti'a incantatoria; numai versulu seu se mai audiá d'in un coltiu alu gradinei.

Pist'a, ca sê se pota delectá inca in frumseti'a si in dulceti'a horei naive a Anitiei, se retrase in strata si se asiedia langa gardu ca legatu pr'in o potere secreta, de unde o privi ca unu patrariu de ora.

Numai candu observá, câ Aniti'a, gatandu-si lucrulu in gradiniora, erá sê merga in casa, intrá si elu inaintea casei, unde conveni cu fetiti'a suprinsa.

— Buna diua, soriora! N'ai fi atátu de buna, sê-mi spuni unde siede birêulu (judele)?

— Sanetate buna, domnisiorule.... Prea bucurosu — respunse Aniti'a imbarbatata pr'in cuvintele, cu cari o agrai cancelistulu —, placa a merge pe strata dreptu pâna la vale, acolo pe strat'a cea larga in stang'a, in cas'a a trei'a siede birêulu.

— Multiamescu, drag'a mea, dise cancelistulu vrendu sê prinda pe Aniti'a de mana, care rosí la fatia ca diorile. — Remasu bunu, fetitia mandra!

Cu acestea esí la strata si merse siurandu câtra cas'a judelui.

Remanendu Aniti'a singura, nu se potù mirá de ajunsu de portarea galanta a „domnisiorului.” Ce a mai sciutu ea, câ femee'a e in stare sê umilesca pr'in frumseti'a sa si sê subjuge si pe cei mai sùmeti domni?

Pist'a asemenea fú farmecatu la privirea cea d'antâia a Anitiei, de frumseti'a ei rapitoria.

Imbrecamintea ei simpla ci curata si gustuosa inca si mai tare i aretà frumseti'a. Pêrulu ei negru, ca noptea, atârná pana la siele pe spate-i impletitu in doue chice grose impreunate cu chitea (prima) albastra la capetu. Pe fatia-i se „inganau rosele si crinii,” grumadii-i albi ca neu'a erau mai de totu coperiti cu o năframa rosia cam vechia. Ochii-i ca doue mure de campu, sprincenele negre, ca pen'a corbului; guriti'a ei ca unu pupisioru de rosa deschisu de diumetate. La statur'a sa se pote aplicá cei'a ce dice Alesandri:

„Erá sprintena, usiora,
Ca unu puiu de capriora;
Trupusioru-i gingasielu
Pareá trasu p'înt' unu anelu;
Neci micutia, neci naltutia,
Numai buna de dragutia,
S'o totu stringi la peptu cu focu,
Si sê-ti fia de norocu!....“

Tota fiinti'a sa erá ca unu capu d'opera a naturei. Nu e mirare dara, deca atâtea gratii au farmecatu pe cancelistulu.

O bucuria secreta inse, ce si fâra voi'a lui se vedeá tiparita pe fati'a-i, ne face a presupune, câ domni'a lui a avutu ce-va scopu ascunsu, cu biet'a fetitia inocinta.

Deca astfeli de esemple sunt mai dese in dilele nostre, ca mai nainte, e de acolo, câ noi cu tempulu amu inaintatu in civilizatiune. Cauta inse sê marturisimu, cu parere de reu, câ astfeliu de civilizatiune a esistatu pe totu loculu, de candu e lumea....

* * *

Sorele disparuse de pe orizonu, si mam'a Anitiei inca totu nu mai venise a casa. Acum incepeá a intunecá. Biet'a feta tremurá de frica, nu cumva sê fi patitu mama sa ce-va nenorocire.

Dupa ce a intunecatu cu totulu, biet'a Anitia nu mai poteá de superata, vediendu cá mama sa totu nu vine. In casa domneá o linisce, intrerupta numai pr'in canteculu unui greliusu si pr'in oftárele Anitiei d'in candu in candu.

De odata se deschide usi'a cu o iutime suprindietoria, si pe ea intra mama sa cu pasi rëpedi, ustenita pâna la sudori.

Pe fati'a ei erá intiparita o spaima si o superare nemarginita, ce inse Aniti'a nu potú observá de locu la debil'a lumina, ce respandeau câte-va surcele, ce ardeau pe focu — in vetra, cum e datin'a la sate in cele mai multe locuri.

In bucuria sa cea mare, cá a sositu mama sa, de care atátu erá de ingrigita, i-se aruncá in bratie si incepú a o sarutá.

— Lasa-me sê me revenescu o leca, cá am venitu forte tare, si sum ustenita, disè betran'a, abia resuffandu.

— Dora nu ti-s'a intemplatú ce-va nenorocire, scump'a mea maica? — intrebá Aniti'a surprinsa, cunoscandu d'in vorbele tramurande superarea maica sa.

— Nu, puiulu maicei, nu s'a intemplatú neci o nenorocire. Unchiu-teu e acum mai de totu sanetosu;.... fara.... Mai multu séu nu a voitu, séu nu a potutu, sê dica....

— Fara, pentru ce esci dara, maica, asiá superata? adaugá Aniti'a.

La acésta intrebare a ei urmá o tacere adanca de 2—3 minute, — — o tacere plina de intristare pentru amendoe. In urma rupse betran'a tacerea, intrebandu:

— Fostu-a cine-va aici, adi dupa mediadi?

— Fostu-a unu domnisoru, cu nescè

cârti sub suori; a intrebatu unde siede bireulu? eu i-am spusú, si apoi s'a dusu, respunse Aniti'a rosindu la fatia, surprinsa si inspaimantata.

— Ce ti-a mai disú alta?

— Nemica, — de câtu si-a luatú remasu bunu forte omenesce, apoi s'a departatu. Dar' spune-mi, maica draga, pentru ce intrebi acestea de mine! Pote pentru acea esci superata! adaugá Aniti'a cu voce intaritata si tremuratoria.

— Asculta, fetulu meu, sê-ti spunu, cum patiu venindu câtra casa, apoi vei sci tote. Am plecatu de la unchiulu teu cu putinu inainte de scapatatulu sorelui, si am venitu numai incetu, sciindu cá si asiá voiu sosí a casa innainte de ce va intunecá. Candu eram la cei „trei peri“ de-o data audiú in apropiere o puscatúra, — cautaiu in lâturi, si vediui pe cancelistulu domnescu, acel'a-si, care a intrebatu de tine unde siede bireulu — apropiandu-se catra mine cu unu iepure sangerandu in mana. I-dedui binetie, elu mi-respondé, si me intrebá d'in care satu sum? Câ-ci i-spuseiu, se facú voiosu, si incepú a intrebá cu sete despre o feta ce siede in mârGINEA satului, in o casutia varuita. Sciuiu de locu, cá e vorb'a despre tine; — si ca sê cunoscú ce voiesce, de intreba asiá de a maruntulu despre tine, nu i-spuseiu, cá tí-su maica. Dupa aeea mi-a spusú cu tota increderea, cá a fostu aici, cá a vorbitu inca, cine scie câte....

Atát'a aflá cu cale betran'a a desco-perí Anitiei d'in convenirea sa cu cancelistulu, ca acestu-a sê pota cuprinde caus'a superarei si ingrigirei sale.

La biet'a feta par' cá totu sângele i-se aduná in fatia.

— Feresce-te, puiulu maicei, de cancelistulu acestu-a, ca de unu sierpe verinosu, câ-ci — precum am potutu pricepe d'in cuvintele lui, nu si-bate capulu a bine. Sê scí, fetulu meu, cá

acestfeli de domniori sunt forte rei si de incungiuratu, — pentru acea, de s'ar intemplá, sê vina inca pe aici, sê nu mai vorbesci neci o vorba cu elu! Intielegi?

— Bine e, maica, voiu face cum ai disu domnia ta, respunse Aniti'a infrumsetieta pe fatia cu cele mai minunate rose a le modestiei.

Dup' acea se pusera amendoue la cin'a simpla dar' gustuosa — gatita pr'in Aniti'a, inse mancara forte putínu si vorbira si mai putínu, ce in tota intemplanrea e o esceptiune batetoria la ochi, de la esperinti'a de tote dilele, ce ni-areta, câ muierile in tote impregiurârile sunt forte vorbitorie.

Altfelu nu voiu a face acestu complimentu numai la femei, câ-ci sunt si intre barbati destui, cari vorbescu forte multu, si cugeta forte putínu; unii d'in contr'a nu vorbescu chiar nemica numai cugeta, si unde ar trebui sê vorbesca... A cugetá multu si a vorbí putínu e mai bine!

Dupa cina se culcara numai de câtu. Inse nu potura adormí, ca cum li-ar fi peritu somnulu.

Acesta mama brava cu multu mai tare si-iubeá unic'a sa ffica, si cu multu mai tare doreá fericirea ei, decátu sê nu fi fostu ingrigita in cea mai mare mesura pentru reulu si nenorocirea cu care o vedeá amenintiata. Si in asemenea impregiurâri, firesce, nu ne vomu mirá, deca nu i-a venitu sê dorma.

Aniti'a erá cuprinsa de nesce cugete si intipuiuri, cari forte adese au indatinatu a fugarí somnulu de pe ochii teneurilor si cari pr'in vorbele maica sa d'in acesta sera fura sternite si mai tare.

Intipuirea ei se jocá in viéti'a cea nespusa fericita, ce va sê traesca cu Petru. Dup' acea éra i-se re'torná cugetulu la intemplanrile celea mai noue, la celea ce i-impertesise mama sa, ce dens'a intr' adeveru neci nu intiele-

sese de totu. „Pentru ce me teme maic'a atátu de tare de cancelistulu domnescu — cugetá intru sine. Elu atátu de frumosu si asiá de omenesce a vorbitu cu mine; — nu credu sê-mi pota voi reulu.“ — Ea credeá, serac'a, câ tota lumea e atátu de sincera si inocinta, ca dens'a. Ce insielatiune!... Fericita insielatiune!... „Apoi si de voiu mai vorbí cu elu, de se va intemplá sê mai vina pe aici, nu i-va pareá reu lui Petru pentr' acea; scie elu câ de ar fi chiar imperatu, nu asiu iubí pe altulu, numai pe elu. Fâra totusi voiu ascultá svatulu, ce mi-l'a datu maic'a; ea cunosce mai bine decátu mine lumea si omenii....

Intre acestea si asemenea cugetâri atipí candu erá mai de câtra diua, si visá, câ merge cu Petru la cununía in o sánia. De o data se restorná sani'a, ei nu i-se intemplanemica, lui Petru inse i-se rupse o mana. La acest'a ea dete unu tîpetu infioratoriu si incepù a suspiná d'in ânima. Mama sa, care neci câ si-inchisese ochii, numai de câtu sari la patulu ei, si desceptandu-o, intrebà:

— Ce ti-e? Pentru ce plangi, draga maicei?

— Am visatu numai, câ plangu, maicutia! respunse Anitia, inca si acum totu suspinandu.

Dupa acea i-spuse ce a visatu, si se bucurà forte, câ numai a visatu.

Peste doue ore Aniti'a cu maica sa se imbrecara in vestmintele celea de serbatori, si mersera la beserica.

III.

Cam la doue septemane dupa acestea conveni Aniti'a cu Petru la isvoru.

— Audi tu, Anitia drag'a mea, — i-dice acestu-a — mi-se pare, câ de câtu-va tempu in coce nu mai esci atátu de rùmena la fatia, ca mai nainte. Tu ai ce-va necasu, pote esci superata pentru orece, si nu vrei sê-mi spuni?

— Nu-mi e nemica, Petre, dragulu meu, — fâra nu scîu ce e cu mine, câ de candu avuiu visulu celu reu, despre care ti-am spusu domineca, ori cum voiescu, nu potu face sê am voia buna. Nu asiu voi, si totusi tare me temu cîte-o' data, câ visulu meu insemnedia ce-va reu.

E lucru cunoscutu, ce crediementu dâ poporulu de josu visuriloru pe totu loculu, — nu avemu dara de a ne mirá deca acestu visu reu a casiunatu bieteii Anitie atâtu-a superare. Ci ea, serman'a a avutu si alta cauza mai mare, pentru care i-fugise voi'a cea buna, si dupa ea i-se vescedieau rosele de pe fatia.

Cine iubesce sinceru, intimu, adevèratu, d'in ânima, pentru acel'a amorulu e paradisu pe pamentu, — si candu se teme cine-va, câ si-va perde acestu paradisu, potemu pricepe, câ unulu ca acestu-a nu pote sê aiba voia buna.

In asemenea stare se aflà biet'a Anitia. Pentru ce? vomu vedé mai la vale.

Dupa o pauza scurta luà Petru cuventulu de nou.

— Ei! ce te mai temi si tu de visuri? Dora nu esci baba betrana!... Scîi, câ visurile mintiescu, pentru ce credi dara in ele?

— Mu credu, Petre, scumpulu meu; dar' ce sê facu deca nu potu sê-lu uitu neci de cum? respunse Aniti'a cu ochii plini de lacrimi, si privindu pe Petru cu o cautare trista.

— Trebuie sê ai tu si altu ce-va necasu, ce nu vrei a-mi spune mie, si dieu nu potu suferí, ca sê te vedu asiá superata.

— Nu voiu fi de aci 'nainte. Petre dragulu meu, dar' sê nu fîi neci tu.

Pupa acestu dialogu scurtu Aniti'a plecà cu olarile pline câtra casa, eara Petru se apucà de aratu.

(Va urmá.)

Castelulu Cherouare séu O anima nobila.

(Novela germana.)

(Urmare.)

Diu'a fatala sosi. In ser'a trecuta Mari'a scrise verului seu. Epistol'a acest'a a fostu unu eco de amaveritate si desperatiune. Scrise desu, pe patru pagine, rogà pe amantele seu sê-i ierte necredinti'a. Dupa ce si-a indestulitu detorinti'a acest'a, erà liniscita si in diu'a urmatoria nu o vediu nime nici tremuranda nici galfeda.

Acest'a erà diu'a cununii ei. Seriosu si rece ca totudeuna sosi contele forte de demanetia si candu se aflà singuru cu Mari'a dise: „Domnisiora, esci sigura, câ ai urmatu numai unui impulsu nobile alu naturei Dtale? Sum eu unu barbatu, pe carele lu-poti iubi? Deca Te sfiesci in or'a acest'a insemnata a-Ti retrage cuventulu, care mi l'ai datu intr' unu momentu de entusiasmu, precùgeta, câ fericirea vietiei Dtale atêrna de la minutulu acestu-a

Vorbesce, Maria, inca nu e prea tardiu. Dta mi-esci mai scumpa, de câtu vietia, inse nu asiu dori sê fiu fericitu, deca fericirea mea Ti-ar' constá Dtale numa o lacrima.“

Cuvintele aste le rostí cu o spresiune de amaveritate si cu unu tonu subordinatu, carele petrunse pana in anima pe domnisiora de Cherouare.

„Conte d' Estourville,“ respunse ea, „observatu-ai Dta din ser'a acea, in carea Ti-am datu man'a mea, vre o caintia in portarea mea, vre-o imputatiune pe fati'a mea? Prinde man'a acest'a si spune-mi, ori tremura in a Dtale?“

Contele i sarutà man'a intinsa si se retrase indereptu, tocmai asiá liniscitu in placerea sa sublîma, ca Mari'a in desperatiunea sa.

Cununi'a se intemplà in Nantes si dupa aceea toti se reintorsera in castelulu de Cherou-

are. Diu'a acest'a fu o di fericita pentru consotiulu tēneru, inse cea mai de pe urma di de fericire pentru elu si pentru Mari'a.

* * *

In diu'a acest'a plina de eveniminte, Mari'a nu erá nici unu minutu neconstanta. Fat'i'a ei erá atátu de liniscita, încátu contele n'a potutu presimti, cá ea se jertfesse. Baronulu d'in partea sa nu aveá nici o temere despre fericirea fiitoria a ficeei sale. Totusi dupa ce s'au reintorsu din Nantes o strinse in bratie si o tienù multu tempu la peptulu seu.

„Parintele teu betranu te binecuventa,“ dise elu cu o voce frageda. „Noi toti te binecuventâmu,“ adause elu, tientandu-si ochii la iconele Cherouariloru, cari infrumsetiau parietii salei.

Mari'a si-inneacă suspinele si strinse manile betranului la sinulu seu. Inse ser'a, dupa rugatiunea, ce se facù in capel'a castelului, unu orcanu de semtieminte se infuriá in peptulu ei. Acuma i se aretà sortea ei in statur'a sa cea adeverala — intunecosa, cumplita, nerevocavera! Curagiulu, care i-a fostu ajutat pana acuma, perì, ea deveni debila, ca mai nainte.

Erá un'a d' între cele din urma dile frumose de tomna, si, de si nu erá tocmai tardiu, umbrele noptii totusi s'au fostu latitu peste campii.

Mari'a parasì tempuriu sal'a, in carea erá parintele ei, sotiulu ei si nescè ospeti alesi. Ea si-cautà mai antâiu refugiu in chili'a sa, inse predomnita de unu semtiu alu spaimiei se grabì sê iesa afara. Se temeá cá se innadusesce, aveá lipsa de aeru, de miscare, de singuratate si de linisce. Erá o nopte intunecosa; neoservata parasì castelulu si ajunsè curendu la tiermii fluviului. Fet'a nefericita nu sciá unde plecase. Ea mergeá nainte lovindu-si petiorele de petre, rupendu-si vestmentulu de mireasa de tufe, si impreunandu-se vaietulu ei cu tanguirea ventului. Ca o fantoma treceá prin umbrele padurei. In nopte se facù lumina, ea stete deodata innaintea fluviului, stelele luciau pe ceru, lun'a se ivi de dupa stejarii carunti. Mari'a recunosè locul, unde schimbase intr' o sera cu Octaviu promisiunea amoriei si a credintiei.

„O, plange, strimbujuratoria, plange!“ eschiamà ea in jumatate de nebulia, „nu te rogá de iertare, nu te incercá a te desvinovati tu insu-ti prin marimea jertfei tale. Plange, perfida, plange!“

Lacrimile curgeau in riuri din ochii ei, ea nu potù intielege, cuprinde cu mintea, cum

a fostu in stare, de a abdice amoriei. Acum ochii ei ochiara vestmentulu de cununia, ea dadù unu tipetu si-si continuà cursulu espiratu. Mii de propusuri confuse ocupau mintea ei. Acuma se decise a se aruncá la petiorele sotiului seu, a-i marturisi tote si a mori. Atunci se apropià de Cherouare, inse vediendu turnurile castelului, argintite de luna, o luà la fuga, asemenea unei gazele si se reintorse in padure. Mai multu de odata se semti fataalu atrasa de murmurulu fluviului, mai multu de odata se uità cu cautatura ardienda la valuri, cari luciau prin frundierisii.

Intr' aceia parintele ei si sotiulu ei erau forte nelinisciti despre absinti'a ei. Ospetii s'au fostu deja dusu. Baronulu si contele d' Estourville erau singuri.

La inceputu erau suprinsi, pe urma nelinisciti. Insedaru cautara pe Mari'a in totu anghiulu castelului. Contele, palidu si mutu, demandà sê i se insiele calulu si incepù a o cercá prin pregiurulu castelului. Baronulu betranu remase singuru, mai infrantu de temere si frica. Servitorii se reintorsera dupa unu tempu de doue ore, fara sê fia afluat urm'a domnitoriei loru. Cercarea contelui fu incoronata totu de acelasi rezultat, ca a servitoriloru.

„Dle baronu,“ dise cestu d'in urma, „n'ai Dta nici unu presemtiu despre acea, ce s'a intemplatu? Dta cunosci ànim'a ficeei Dtale mai bine, decátu mine. N'ai descoperitu nici odata ce-va in ànim'a ei tenera, ce ar' poté servi ca cheia la deslegarea secretului presinte? Acorda-ti memori'a, intreba-ti suveniru! Sortea nostra e amenintiata intr' unu asemenea gradu.“

Baronulu nu respuse nemicu.

„Ei, bine,“ continuà contele mai de parte, „sê ni reculegemu totu curagiulu, tota constanti'a, eu presemtiu o catastrofa infricosiata.“

Elu 'si-a fostu lasatu calulu insielatu la porta si facù preparatiuni de a o mai cercá odata. Nainte de acest'a inse voiá sê viziteze chili'a Mariei sperandu, cá dora va aflá aci vre-o urma a disparerii ei neprevedute. Elu nu aflá nimicu, se aruncá cu desperare pe un scaunu si ascultà vaietulu noptii. In minutulu acestu-a orologiulu capelei batù or'a un'a. Elu iesi afara pe balconu, si bagà sem'a si la tonulu celu mai fragedu, inse tacerea noptii intunecose nu se intrerupse numai prin caraitur'a buheloru, prin murmurulu celu indepartatu alu apeii si prin vijairea cea melancolica a ventului pr' între ramurile, diumetate fara de frundia ale padurei.

Anim'a lui se descuragià de totu. Candu se reintorse in chilia incremenì de mirare.

Mari'a de Cherouare, contes'a d' Estourville stete 'naintea lui.

„Maria, tu esci?“ eschiamà elu intin-diendu-si bratiile spre fantom'a palida.

Ea remase nemiscata. Ochii ei schinteiâu ca cum ar' fi prinsă de friguri, perulu ei erà in desordine pe langa temple si umeri, manele si fati'a-i erà sangerante. In fine dise:

„Da, eu sum, conté d' Estourville, dar' sê nu perdemu tempu. Dû-te, liniscesce pe parintele meu si pe servitori. Nime nu m'a vedutu intorcandu-me. Voescu, ca nime sê me veda in starea acest'a. Spune parintelui meu, ce-ti vine in minte. Deca si-cugeta fic'a fericia, atunci totu e bine. Du-te, conte, eu te asteptu.“

Elu se departà, fara a responde vre-unu cuventu. Candu se reintorse, Mari'a inchise usti'a si i se aruncà la petiorele lui.

„Ucide-me!“ eschiamà ea. Eu voiu sê moru la petiorele Dtale!“

„Ce va sê dica acest'a?“ o intrebà contele, „ce te misica asia tare? scola-te, te rogu, scola-te! Ce ai si avé sê-mi spunì, loculu Dtale nu e la petiorele mele. Liniscesce-te. Eu ti-promitu nainte, de s'a intemplatu ori ce, ajutoriulu unei ânime oneste, unei ânime sem-titorie!“

„Conte d' Estourville,“ dise ea cu o voce intrerupta de suspine ingenunchiandu ca o Magdalina planganda. „Voiu sê-ti spunu tote. Dupa acea speru sê moru de man'a Dtale; da eu dorescu acest'a.“

„Liniscesce-te,“ dise elu cu unu tonu domolu. „Cugeta, câ unu barbatu de onore te scutesce.“

„Conte d' Estourville,“ continuà ea, eu nu te iubescu, eu nu te-am iubitu nici odata. Eu am potutu numai sê-ti dau man'a mea, anim'a mea o posiede de multu altu cine-va. Nu, nu me intrerupe. Vieti'a mea e a Dtale, si dupa ce voiu fi spusu tote, poti dispune cu ea. Ucide-me ori me inchide intr'unu clastru. Ori si ce mi-ai face, eu te-asìu binecuventà. Eu sum forte vinovata, inse mai nefericita, de-câtu vinovata. Candu mi-ai cerutu man'a eram inca copila. Eu nu sciam nimicu de amore, eu cunosceam numai amaveritatea parintelui meu si eram ferice. Acest'a m'a ruinatu. Parintele meu a voitu impreunarea acest'a si voi'a lui a fostu lege pentru mine. Eu me convoii, candu ti-dede cuventulu seu

pentru mine. Mai multu, eu semtiam pentru Dta simpati'a — unei sorori. Eu credeam, câ ar' fi amore; prea tardiu inse vediui, câ m'am insielatu. Eu nu sciu, cum s'a intemplatu, inse in absinti'a Dtale cea indelungata am cunoscutu pe altulu, am inceputu a-lu iubi, fara sê fiu oservatu. Dta nu erai aici sê me scutesci. Amorea acest'a e ruinulu meu. Adeseori, adeseori voiam sê-ti spunu ast'a. Buneti'a Dtale m'a incuragiatu, temerea de a mahni pe parintele meu inse m'a retienutu. Eu asteptai o ora mai favoritoria. Nu voescu sê me escusu, inse nu credeam, câ intru ade-veru me iubesci. Eu mi-inchipuiam, câ voesci numai a implinì voi'a din urma a parintelui Dtale, candu me petisi, eu speram, câ amu poté in totu tempulu desface legatur'a, ce ne lega la o-l-alta.

Eu nu cugetam la Dta, ci numai la parintele meu. Intr'o di, intr'o di fatala mai câ i-am descoperitu secretulu meu. Eu am cutezatu a-i spune, câ nu te iubescu, nu, de si elu de multu te-a numitu fiulu seu. Elu se uità la mine palidu', superatu', me vediù ticalosa, si decise a-mi asigurà fericirea voindu a te rugà sê lu ierti a-si trage cuventulu indereptu. Ah! in minutulu acestu-a venisi Dta. O ora mai tardiu si noi toti eramu mantuiti. Seracu, ruinatu, esilatu, generositatea Dtale te boldi a ne deslegà de promisiunea nostra. Poteamu noi primì acest'a? Dta sciai, câ nu ni erà iertatu sê o primimu. Dta sciai, câ nefericirea Dtale, in locu de a deslegà legatur'a nostra, o intarià pentru totudeuna. Dta me iubeai, celu putinu asia diceai si eu ti-am oferitu man'a mea.“

„Finitu-ai?“ o intrebà contele d' Estourville.

„Inca nu,“ response fet'a tenera cu unu tonu mai liniscitu. „Ceriulu scie, câ din or'a acea jert'fa s'a fostu finitu in anim'a mea. Eu me nisuiam sê nu cugetu la simpati'a mea. Eu me mangaiam cu speranti'a, câ câtu de curendu voiu morì. Adi demanetia man'a mea nu tremurà intr'a Dtale. Candu disei „Da“ naintea altariului, vocea mea nu tremurà. Eu am abdisu, celu putinu am fostu gata a face acest'a. Tote aste inse au peritu acuma ca unu visu confusu. De odata, ca desteptata prin unu tresnetu, recunoscu realitatea si fugii ca o desperata, plina de spaima. Ce s'a intemplatu dupa acea, abia mi mai potu aduce minte.“

(Va urmà.)

F O I S I O R A .

Unu cuventu catra cetitoarele acestei foi.

— rá tomna, paserile migratoare parasira tierisior'a nostra si nu resunà altu cântecu, decâtu alu tènèrilor de la culesulu vièlor.

Petreceam departe de acesta ingramaditura de petre, departe, unde inca nu strabatù acestu spiritu negutiatorescu, intr' unu satu liniscitu, incungiuratu de aceia, cari me iubescu si pe cari i iubescu mai ferbinte.

In acele dile multplacute, avui onore a fi adesea in giurulu unei stimate familie romane, petrecandu orele scurte cu discursuri interesante . . .

Sorele straluceá frumosu, par câ sentieá, câ mai pe urma saruta muntii si vâile.

Siediuramu in chilía, vorbindu despre un'a si alt'a, intre altele si despre literatura.

Domnulu casei, unu barbatu demnu de tota stim'a, vorbise despre „Gazet'a Transilvaniei“ si esplicà meritele acestui jurnalulu, carele e celu mai vechiu intre jurnalele nostre d'in Austri'a.

— De câti ani ese „Gazet'a“? — intreba domnisior'a.

— De doue-dieci si cincii! — respunse domnulu.

— Si cine o incepù mai antâiu?

— Giorgiu Baritiu.

— Ah! barbatulu acestu-a — continuà domnisior'a — e in fruntea tuturoru intreprinderilor natiunale! Si totusi densulu — carele ar face onore francilor séu anglilor — nu e onoratu de ajunsu de catra fíii natiunei sale.

— Iertare, domnisióra — díseiu — romanii onoreza pe acestu barbatu nemoritoriu si toti fíii natiunei nostre rostescu cu fala numele lui.

— O! scíu eu prea bine, inse atâtu-a nu e de ajunsu, ci trebuie sê aretâmu acesta onore in fapta si cu tote ocaziunile. Am o idea in priviti'a acest'a, ce s'ar poté realisá chiar acuma.

— Ai bunetate a mi o comunicá!

— De ora ce chiar acuma sunt 25 de ani de la esírea „Gazetei“, dens'a acum'a are iubileu; in acestu anu aducandu-ni a minte de meritele acestui jurnalulu si de celu d'antâiu redactoru alu seu. femeile române sê faca o suvenire demna de acestu barbatu. Ar fi dora bine, candu s'ar poté compune unu albu, in care apoi sê se inscrie câtu de multe femei, — decumva inse ast'a s'ar poté cu greu, atuncia celu putínu femeile d'intr' unu comitatu séu cetate sê faca la o-l-alta. Altfelu nu e de lipsa sê-lu onorâmu chiar cu albu, femeile — mi-vei concede acest'a spresiune — sunt ingeniose si vor face cum vor socotí mai bine. Iar' Dta, ai bunetate a latí ide'a asta (cu tote câ nu e descoperita de mine) in publicitate.

Promisei a impliní acesta dorinti'a frageda.

Poteam face mai de multu, inse doream a o comunicá intr' unu organu cetitu mai alesu de sesulu frumosu, d'in asta cauza respundu numai acuma promisiunei mele.

Nu me indoescu, ca bravele nostre femei vor realisá planulu unei sorioare ai lor!

Numai un'a mai adaugu. Ar fi frumosu, de cumva s'ar poté gatá pe diu'a onomasteca a eminentului nostru barbatu.

In fine speru, câ cetitoarele acestei foi vor luá initiativ'a.

Cununa de noutăți.

* * In Sighetulu Marmatiei s'a tinutu in 15 fauru balu pentru ajutorarea preparandiei romane de-acolo. Balulu de si s'a vestitu cam tardiu, totusi reesi bine. Intre cele-l-alte jocuri, s'a jocat si „Roman'a.“ Venitulu curatu trece peste 100 fl. v. a.

* * Audimu, câ in Timisior'a asidere a fostu unu balu elegantu in folosulu tînerimeii rom. scolare d'in locu. Ni pare reu, câ nu s'a aflatu cine-va, care sê ne fi insciintiatu despre acesta intemplanare.

* * Carnevalulu trecutu rapi si de la noi tributulu seu. Anume trei prenumerate ale nostre se maritara dupa trei individi, cari asidere sunt prenumerati la foi'a nostra, si astfelu perduramu trei prenumeranti.

* * Cetimu in „G. T.“ câ repausatulu cetatianu si negutiatoriu D. Iancu Archimandrescu lasà in testamentu pentru fondulu Reuniunei Femeiloru romane 200 fl. — Fie-i tierin'a usiora!

* * Misa Anastasievici, maioru serbescu in Belgradu, a daruitu palatulu seu, a cârui pretiu este 100,000 galbini, pentru universitatea serbesca, promitendu si acoperirea speseloru recerute pentru a-lu straformà in scola. Domne dâ ni astfelu de barbati!

* * De câte-va zile s'a ivitu pe ceru o cometa si se pote vedé demaneti'a la patru ore.

* * „T. R.“ proiepteza ca dupa esemplulu Reuniunei femeiloru romane d'in Brasiovu, sê se infintieze astfelu de reuniuni si in alte locuri si acele sê porte numele de „reuniuni filiale,“ adeca sê fie supuse celei-a d'in Brasiovu. Noi inca dorimu realizarea acestui planu, de câtu nu aflâmu de lipsa, ca acele reuniuni sê atârne de la cea d'in Brasiovu.

* * „Foi'a pentru minte, anima si literatura“ reproduce in nr. 6 o poezie ora d'in foi'a nostra, inse fara de a numi isvorulu de unde o scoase; deci rogâmu pe on. redaptiune a „Foiei,“ ca onorându-ne si de alta data cu atare reproducere, sê nu uite a face acesta.

Literatura.

* * Audiramu d'in funte siguru, câ unu canonicu in Oradea Mare, voesce sê incepa o foia besericesca.

* * Unu corespundinte d'in Bucuresci a „Gazetei“ scrie, câ in Romani'a esu 18—20 foi periodice.

* * Au esitu de su tipariu „Poesiele lui G. Tautu.“ Acestu poetu are si la noi popularitate mare, deci aflâmu de prisosu a mai recumendâ opurile lui. Cartea numita se pote trage d'in Bucuresci, de la administratiunea „Romanului“ séu a „Nichipercei.“ Pretiulu unui esemplariu e: doi doidieceri.

Felurite.

* * Franciscu Egerton, Duce de Brudgewater nu primià visite de felu, inse mergeà bucurosu la ori si cine, care doreà sê vorbesca cu densulu. Odata fiindu intrebatu despre caus'a acestei-a, respunse: Deca vinu la mine ospeti si mi-facu incomoditate, nu-i potu gonî afara; inse deca me ducu eu la cine-va, potu petrece acolo câtu mi-place. Si acesta e mare deschilnire.

* * (Unu economu bunu.) Judele d'in Mari'a Mica, (unu satu aproape de Orade) fiindu morbosu tramise pentru medicu la Oradea Mare, inse de odata lasà sê-i aduca si cosciugulu, de care peste doue septemani si avù lipsa.

* * Ca adausu la articolulu „Amorea si fazele ei,“ comunicâmu adi „C o n d i c ' a A m o r e i,“ descoperita in evulu de midilocu, scrisa latinesce. In traducere suna asià:

1. Casatori'a nu e cauza de ajunsu, ca amorea nostra sê se stinga de totu.

2. Celu ce nu sci padî secretulu, acelu-a nu sci iubi.

3. Nimene este ertatu a iubi totu in acelu tempu doue persone.

4. E faptu constatatu, câ amorea necontenitu séu cresce séu scade.

5. Ceea ce face amorosulu in contr'a persoanei iubite, nici odata nu e dulce.

6. Barbatii numai dupa trecerea anilor copilariei potu iubi.

7. Iubitorulu remasu in vietia gelesce doi ani dupa mortea iubitei sale.

8. Nimene si-retrage amorea fara cauza extraordinaria.

9. Numai acelu-a pote iubi, care iubesc d'in instinctulu seu.

10. Avariti'a trebue departata de amore.

11. Nici odata sê nu iubimu femei, cu cari ni-aru fi rusine a ne casatori.

12. Celu ce iubesc adeveratu doresce a ascultá confesiuni de amore numai de la person'a iubita.

13. Amorea carea e objeptulu vorbirei de tote dilele. nu e tinetoria.

14. Usioretatea de a castigá amorea, o stêmpera, — pana d'in contr'a pedecele o infâcara.

15. E lucru cunoscutu, câ amorosii sunt palidi in presinti'a amantelor lor.

16. Amorea noua gonesce cea vechia.

17. Numai virtutea ne face demni de amore.

18. Deca amorea scade, incepe a se stinge si arare ori se innoesce.

19. Amorosulu totdean'a e jalusu.

20. Jalusi'a adeverata atitia amorea.

21. Suspiciulu, câ avamu emulanti, inflacara atragerea amorosa.

22. Celu ce se ocupa cu idei amorose, dorme putinu.

23. Scopulu tuturor faptelor alu amorosilor, e implinirea dorintiei amantei sale.

24. Celu ce iubesc adeveratu numai in acea si-afla fericirea, ce fericesce si pe amanti'a sa.

25. Amorea nu pote denegá de la amore nimica.

26. Amorosulu nici candu afla de ajunsu bucuri'a amantei sale.

27. Celu ce iubesc adeveratu, e gat'a sê mora, inse nu suferi dejosire séu prostituare.

28. Celu ce iubesc tare petreckerile, acelu-a nu iubesc.

29. Celu ce iubesc adeveratu e cuprinsu totdean'a cu objeptulu amorei sale.

30. Cátu de ferbinte iubisi pe cine-va, atátu de tare lu-uresci, deca vediui câ iubisi pe nedemnu.

D'in strainetate.

(!) In ser'a de 9 Fauru fú in Tuilerii unu prandiu mare, ear' la diece ore se incepù balulu costumatu, in chiliele imperatesei. Precum se aude imperates'a erá imbrecata intr' unu costumulu venetiauu forte minunatu (secululu alu 14-lea). Mai originalu erá unu cadrilu de albine, jocalu de 20 de domne si domnisiore imbrecate de albine. Câte trei erau intr' o cosinitia, carea se rotí in sala. Cosinitiele se desfacura si albinele roindu afara jocara unu cadrilu, anume arangiatu de Merante, baletistulu operei mari. — La doue ore se incepù cin'a in sal'a Dianeii la mese mici, câte de diece persone. Cam la optu sute de invitatiuni s'au fostu impartitu. — Imperatululu avù unu mantilu venetianu si valsá cu principes'a An'a Murat; principele de tronu inca fú de fatia la inceputulu balului, asemenea in costumulu venetianu negru. Principes'a Mathild'a erá femee nobila d'in tempurile dogiloru Medici, incarcata de smaragde. Principes'a Clotild'a erá impuderala, si avù unu vestmentu cosutu cu auru. Principes'a Metternichu erá imbrecata in bansionu si diamante; contes'a Persigni personificá foculu; barones'a A. de Rothschild o pasere de paradisu; domn'a Em. de Girardin erá o dina; contes'a Castigline infatisiá pe Salambo, cu peru sburandu, cu bratie si petiore gole, sandale si unu diademu de auru; contele Chosan ca unu copilu de Negru i portá umbrariulu. Domn'a Broock Grevill fú Bellon'a; Vicontes'a de Brimont o bachanta; domn'a Barachin o naiada; contes'a O. Aguado unu jocu de cárti si madam'a Davilliers unu capitani alu Gardelancierei. In cadrilulu de albine se observá domnisiore Tascher de la Pagerie, domn'a de Votry, domn'a Magnan, principes'a Trubetzkoj, principes'a Dolgorucky, domn'a Pareir'a s. a. Dintre domni escelá contele Demidoff ca fiulu noptii cu renumitululu seu diamantu, Sancy, ducele Montmoreau ca Mephisto, contele Aguiado ca marele turcu si contele Komar ca Ludovicu alu XIII.

(!) In balulu mascatu, ce lu dede contele Walewski in Parisu in 14. Fauru, vicontes'a de Brimont infatisiá o padure. Printre arbori se inventiauu fluturi vii, paseri, siopirle si insu-si unu sciurelu.

* * Jurnalulu „Pres'a” descrie balurile d'in Parisu, intre cele-l-alte si balulu mascatu ce se tinu in 11 fauru la principes'a Metternich. Salonulu era infrumsetiatu forte pomposu, paretii acoperiti cu barsionu venetu erau impestriati cu camelione. Cina fu de doue ori, un'a inainte si alt'a dupa Cottillionu, acesta d'in urma tinu pana demaneti'a. Pricipes'a Metternich era imbrecata de feta ce vinde flori. Imperatul Napoleon e inca fu de fatia cu soti'a sa. Amendoi aveau voie buna. Imperatul avea pe sine paliu albu venetianu si sub acestu-a ordulu Stlui Stefanu. Imperates'a era costumata ca Iunone si stralucea de adverat'a splendore olimpica. Siete fete incantatore joca in onorea ei cadrilulu; fie care d'in ele reprezentau o litera si tote la o-l-alta formau numele: Eugenie. Princes'a Eszterházy era: tulipanu, — Dn'a Pereira: „nu me uitá,” — contes'a Persigny: mora de ventu.

* * In Varsiovi'a cerculeza o anepdota, carea caracterizeza forte bine impartirile ce esu in jurnalele oficiale rusesci, despre rescol'a polona. O domna polona d'in clasele inalte roga pe ducele Constantinu sa se pardoneze pe fiulu ei compromitat. Constantinu la'nceputu nici ca voi sa asculte, inse pe urma rogările domnei lu-petrunsera de spuse generalului Roznow de la tribunalulu militarescu sa insemne numele junelui. „Nu se pote — respunse acestu-a — elu a omoritu trei rusi.” Mam'a audindu acest'a disese lui Constantinu: „Cum se pote ast'a, jurnalulu oficialu impartisese, ca in bataia in care lu-prinsera pe fiulu meu, au moritu numai doi rusi, cum a omoritu dar' elu singuru trei rusi?”

* * Imperates'a Franciei a tramisu pentru ficele domnitoriului d'in Madagascar ca prezentu mai multe feluri de vestminte, intre altele si nesce crinoline. Fetele in bucuria loru cea mare le si imbrecara indata, inse ne-cunoscandu mod'a europeana le luara pe de a supr'a vestmintelor. Ni potemu intipui catu de siodu li-a siediutu.

(1) Dorinti'a Poloniloru pentru eliberarea patriei loru e atatu de mare, incatu unu mosiu caruntu, carele si-a potutu stempera in tempu de 20 ani in muntii cei frigurosi ai Sibiriei ardorea cea ferbinte pentru patria, a disu: „Unu fiu am, carele mi-e razimulu betranetiiloru si pe care lu-iubescu mai tare, decatu pe mine,

daru si acestu-a trebuie sa merge, a se lupta si a-si versa sangele pentru eliberarea patriei!” Asi au graitu odata si stramosii nostri.

Masime si reflexiuni.

(De La Rochefoucault.)

— E greu a definiá amorea; se pote dice, ca ea in anima e o patima de a domni, in spiritu o simpatia si in trupu nu e altu ce-va de catu o vointia secreta si delicata, de a posiede — dupa multe suferintie — ceea ce iubesci.

— Poti afla femei cari n'au avutu nici candu amanti; inse e unu ce-va raru a afla de acele, cari au avutu numai unulu.

— Amorea, chiar ca-si foculu, nu pote subsiste fara motiune ne'ncetata si inceta a fi via, catu inceta a spera sau a avea tema.

— Amorea adeverata are aparatuni casi spiritulu; totu omulu vorbesce despre ele, inse putini le-au veditu.

— Amantii fiindu la o-l-alta pentru-acea nu se urescu, pentru ca vorbescu totdeauna despre sine insi-si.

University Library Cluj

Explicatiunea gacitureri d'in nr. 3 :

1. amore,
2. more, (verbu)
3. more (de curechiu).

Deslegare buna primiramu de la urmatoarii DD. prenumeranti: Teologii romani d'in Vien'a, Stefanu Biltiu, Artemiu Siarcadi, Longinu Gavrilu Buliga, Vasiliu Baiasiu, Ioane Corhanu, Casin'a romana d'in Zlatna, Dionisiu Candaru, P. Tancu si C. Galantu.

Tragandu sorte, favoritulu fortunei fu: D. Stefanu Biltiu, carui-a sa tramisu: „Petru Raresiu” novela istorica de la At. M. Marieneseu.

Telegrafulu redaptiunei.

* * Cianadu. Corespondinti'a a sositu, va esu, cele promise le vomu primi cu bucuria, inse alege-ti altu nume, ca-ci sub acestu de-acuma nu le potemu comunica, de ora ce d'in intempare ti-cunoscemu scrisorea de multu. Vei pricepe ce vomu a dice. — Lui P. de la Bonafica. Scii ce mi-ai promis! — DD. P. V. si J. S. totu a colo. Pana candu sa mai totu speramu. — Dlui V. J. in O. Asteptu respunsu.

Proprietariu, redaptoru respundietoriu si edatoriu: IOANICHIU MICULESCU.

 Mai avemu inca esemplarie complete d'in inceputu.

Cu tipariulu lui: EMERICU BARTALITS.